

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 137 (6314)

ИЮЛИН

12

СУББОТО

1952 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Советдэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнэгэ.

ССР Союзай Министруудэй Советтэ

Суднаар ябаха Волго-Донской канал нээхэ тухай

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгашадай рапорты ба суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилганууды тушаан абаха комиссин түрүүлэгш нүхэр К. М. Соколов түрүүтэй Правительственна комиссин заключение хаража үзөөд, СССР-эй Министруудэй Совет болбол суднаар ябаха Волго-Донской каналы, Цимлянска гидроэлектростанци ба Ростовско областин 100 мянган гектар гандуу газар түрүүшын ээлжэндэ уялхын тула шухала барилганууды бариха ба ашаглалгада оруулха тушаа Правительствен даалгавар тогтоогдон болзор соогоо дүүргэгдэ гэжэ олобо.

1949—1952 онуудай турша соо баригдаа гэбэл:

а) Суднын ябаха 13 шлюзуудтэй, насосо 3 станцитай, 13 плотина ба дамбануудтай, уна гаргах ба уна табиха 7 түхээрлэгтэй, аварино-забарилгын 2 хаалттай, 8 хүүргэтэй, паромно гарсануудтай, тогтолгын пунктуудтай, пристаньнуудтэй ба канал шадарай автомобильна 100 километр ута харгытай, суднаар ябаха 101 километр ута Волго-Донской канал.

б) Шоройгоор хэбэн 12,75 километр утатой плотина, уна гаргах бетонно 495,5 метр утатой плотина, гидроэлектростанци, суднын ябаха 2 шлюз, 4,9 километр утатой шлюзуудтэй хоорондо суднаар ябаха канал, аванпорт, уналалгын эхинэй барилга, тэршэлэн плотинаар гараха түмэр харгын ба шоссейн гарсанууд составтай Цимлянска гидроузел.

в) Цимлянска гидроузелай плотинадахи уна гаргалгын эхинэй барилгааа захалаад, 27 километр утатой Нижне-Донской хубаарилгын каналай эхинэй барилга хүртэрхи Донской магистральна уналалгын канал, 72,9 километр утатой Нижне-Донской хубаарилгын канал, 92,2 километр утатой Азовско хубаарилгын канал.

г) Сталинградска түмэр харгын Морозовская станциһаа захалаад Цимлянска гидроузел хүртэрхи, Цимлянска гидроузелһаа эхилээд Сталинградска түмэр харгын Куберле станци хүртэрхи нийтэ дээрээ 174 километр түмэр харгын шэнэ линиүүд.

д) Курсагдаһан барилганууд дээрэ: 152,1 миллион кубометр хэмжээтэй газарай хүдэлмэри (малталга ба оболго), 2,96 миллион кубометр түмэр-бетонно ба бетонно хүдэлмэри, 2,9 миллион квадратна метр талмай дээрэ шоройгоор хэгдэһэн барилгануудай ташалуурнууды бэхилх хүдэлмэри хэгдэ, 1,6 миллион кубометр шулуун банкедүүд, фильтриүүд ба дренажнууд нуулагдаа, 16 мянган тонно металлческ шпунт зоогдоо, 44,4 мянган тонно металлээр хэгдэһэн конструкцинууд ба механизмууд хабсаран тодхогдоо.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай ба Цимлянска гидроузелай барилга хадаа орон дотор бүтээгдэһэн хүсэ эхэтэ ба үндэр бүтээсэ машинанууды, механизмууды хэрэглэн бөлүүлэгдэ.

Барилга хэжэ байха үедэ гидротехникын талаар научна ба техникческ шухала хэдэ хэдэн проблемнүүд шийдхэгдэ гэбэл: геологическа орбо бэрхэтэй услови до гидротехникческ томо барилганууд тодхогдоо, шоройгоор плотина барихын тула газар түргөөр түлхн малталга, газар соохи уна һабхаруулха ба бусад аргууд үргэнөөр хэрэглэгдэ.

Барилга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ хангаһан хүдэлмэришэдэй—экскаваторшигуудай, скрепершигуудай, гидромеханизаторнуудай, крапшай, монтажнигуудай, бетоншигуудай, арматуршигуудай, тэршэлэн инженернууд болон техникүүдэй мэргэжэл түгэс шэнэ кадрууд урган гараа.

Электростанцинуудай министрствын, Хүндэ машина бүтээлгын министрствын, Электропромышленности министрствын, Машина бүтээлгын ба прибор бүтээлгын министрствын, Барилгын ба харгын машина бүтээлгын министрствын, Транспортна машина бүтээлгын министрствын, Хүндэ индустрии предприятинуудай барилгын министрствын, Зам харилсаанай министрствын, Машина бүтээхэ предприятинуудай барилгын министрствын ба бусад министрствонуудай заводууд болон хабсаран тодхоог организацинууд металлээр хэгдэһэн конструкцинууды, механизмууды ба түхээрлэгтэ бүтээхэ, хабсаран тодхоо ехэ хүдэлмэри дүүргэгдэ байна.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгын хүдэлмэри, СССР-эй Министруудэй Советдэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй шийдхэбэри-нүүдэй үндэр бүтээлэгтэ хадаа Саган, Балтин ба Каспийн далайнууды Азовско болон Хара далайнуудтай улан транспортын единэ системэ болгон холбоо абадал хангаа, энэ системээр 1952 ондо нийтн ашаанууды — нүүрһэ, модо, цемент, нефть, таряа талха зөөжэ эхилхэ арга олгоо.

Тон томо водохранилищитай ба гидроэлектростанцитай Цимлянска гидроузелай, тэршэлэн Донской магистральна каналай эхиндэхи участогай, Нижне-Донской ба Азовско хубаарилгын каналнуудай барилгы бөлүүлэгтэ хадаа Ростовско областдох 100 мянган гектар гандуу газарнууды 1952 он, соо түрүүшын ээлжэндэ уялха абадал хангаха ба Дон мурэнэй уянай ресурснууды, хиймэ электрэнерги ашаглалгын үндэр, Ростовско болон Сталинградска областнуудай гандада ба саган тала шахуу районуудтай ушөө 650 мянган гектар газары тогтоогдон болзорнуудта уялха ба 2 миллион гектар газары унаар элбэг болгоо арга саашадаа хангаха байна гэжэ СССР-эй Министруудэй Совет мүн лэ тэмдэглэнэ.

ССР Союзай Министруудэй Советдэй тогтоохонь:

1. Энэ үдэрһөө хойшо насжирска ба ашаанай суднануудай талгаларгай ябалгы ханган, суднаар ябаха Волго-Донской каналы байгша оной июлин 27-ной воскресеньедэ нээхэ, тэршэлэн Цимлянска гидроэлектростанци ба уналалгын түрүүшын ээлжэнэй барилганууды ашаглалгада оруулха эхилхэ.

СССР-эй Министруудэй Совет болбол суднаар ябаха Волго-Донской каналай нээлтэ хэбхөн Гол мурэнэй флотой Министр гол мурэнэй флотой генерал-директор нүхэр З. А. Шашковэ этигэмжэлбэ.

2. Москва—Ростов ба Сталинград—Калач гэжэ линиүүдээр пассажирска суднануудай талгаларгай ябалга хангахынь, Сталинградска, Ростовско, Цимлянска ба Калачевска портуудай районуудта горлошадарай харилсаа эмхидхэхынь, тэршэлэн батагдаһан түсбэй ёһоор 1952 ондо транзитна ашаанууды ба пассажирнууды зөөлгэ хангахынь Гол мурэнэй флотой министрствы уялгалха.

3. Цимлянска гидроэлектростанциин электрэнергии энэй урда тээ Правительствен гаргаһан шийдхэбэринүүдэй үндэр, уналаладага газартаряалангай промышленностин хэрэглэдэ, тэршэлэн электрэнергийн хүсөөр газар хахалха, малжалдахы, колхозно ба совхонэ үйлдэбэрини ондоошье һалбаринуудтай хүндэ хүдэлмэринүүдэ комплексноор механизацилгада зориудан ашаглаха абадал хангаха.

4. СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указын үндэр болон, суднаар ябаха Волго-Донской каналда В. И. Ленинэй нэрэ олгохо ба тэрэни «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэй суднаар ябаха Волго-Донской канал» гэжэ нэрлэхэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Суднаар ябаха Волго-Донской каналда В. И. Ленинэй нэрэ олгохо тухай

СССР-эй Министруудэй Советдэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дуралхынь үндэр болон, суднаар ябаха Волго-Донской каналы В. И. Ленинэй нэрэ олгохо ба тэрэни «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэй суднаар ябаха Волго-Донской канал» гэжэ нэрлэхэ.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгш Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 1952 оной июлин 10.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналы барилга
хадаа Ленин — Сталинай партиин сэсэн мэргэн
хүтэлбэрээр советскэ арадай туйлаһан онсо
гайхамшаг шэнэ илалта мүн.

„ПРАВДА“

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгашадһаа Агууехэ вождь ба багша, советскэ арадай илалтанууды эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Ленин — Сталинай идеянуудай илан мандалгада этигэлээр зориг-жоһон советскэ хүнүүд больше-виүүдэй партиин хүтэлбэрээр коммунизмын нүр жабхаланта ордон байгуулжа байна.

Коммунизмын материально-техническэ база байгуулха тушаа Танай сэсэн мэргэн түсбэй ёһоор, гидроэлектростанцинууды, каналнууды бариха ба байгааһынь ху-билгах асари ехэ хүдэлмэри хадаа советскэ гүрэнэй илагдашагүй хүсэ ба шадалай гэршэ, капиталистическэ социалистическэ байгуулалтын булюу найнай гэршэ, советскэ гүрэнэй эб найрамдалта политикын гэршэ болоно.

Империализмын лагерин зүгһөө хүн түрэлтэни ходоха хороото муухай түсбүүдэ бэлдэжэ, дай-най эгээн будүүлг методууды хэрэглэжэ байхадан, харин советскэ орон хүгжэн бадаралгын ба зохёон байгуулгын замаар дамжажа байна.

Большевиүүдэй сэсэн парти ба Советскэ Правительство үргэн оло-ниитын ажабайдалай интересүүдэ үндэр болгон, ажалшадай материальна ажана тэниглэн байдал ба культура хэмжээ дээшлүүлхэ гэжэ эсэсэ сусаагүйгөөр оролдоно.

«Советскэ засаг дээрэ бүхы оро-ноо электрификацилы нэмбэл, коммунизм болоно» гэжэ агууехэ Ленин хургадаг байгаа. Ленинскэ хургааны хүжөөн, нүхэр Сталин, Та манай орон дотор коммунизм байгуулха программа зохёогот, тэр-нэй үндэрээр арадай ажахы энергетикээр эсбэсэлгэ зорилго-нууд байгааһынь хубилгах ба транспортна замууды хүжөөхэ ябадалтай эхилдуулагдан—ком-плексноор шийдхэгдэжэ байна. Суд-наар ябаха Волго-Донской кана-лай барилга хадаа арадай ажахын асари ехэ зорилганууды сталин-скаар шийдхэлгын жэшээ болоно.

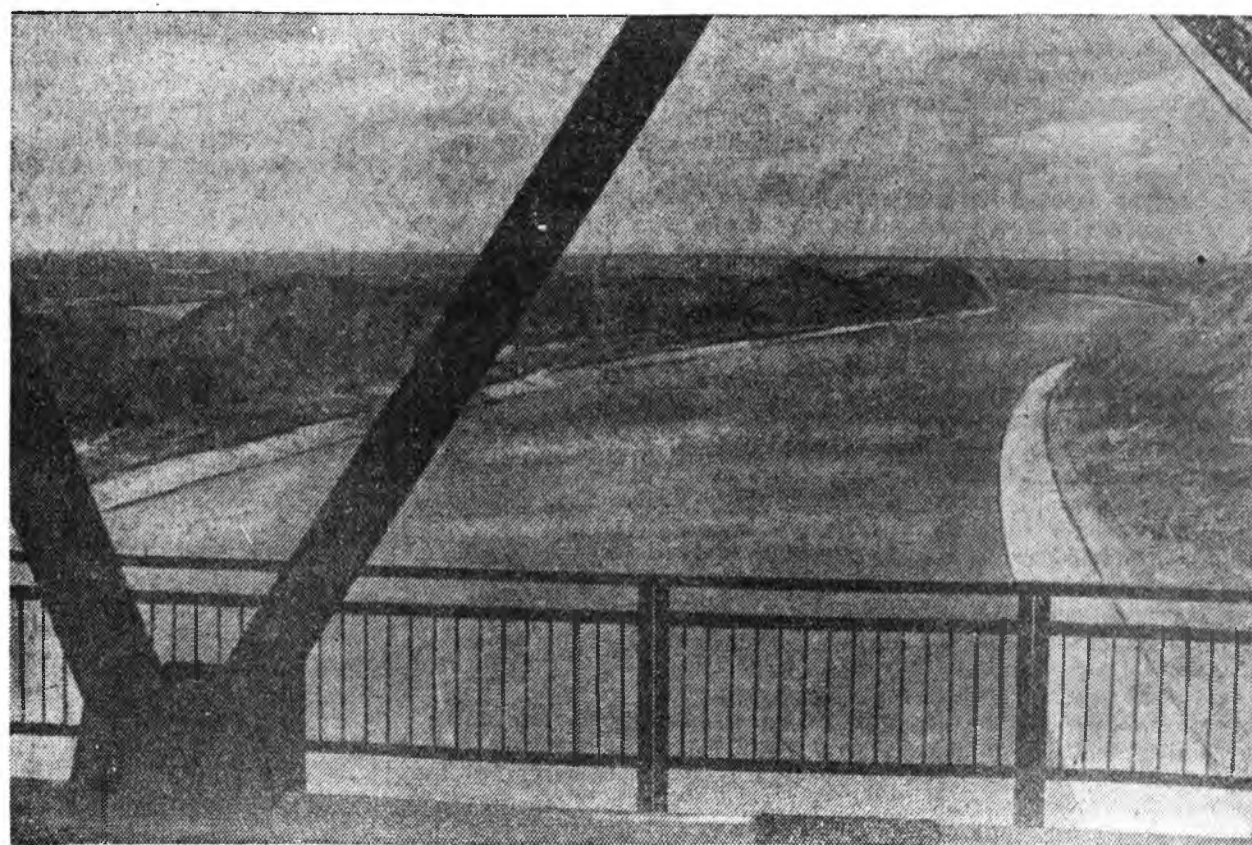
Саган, Балтин ба Каспийн да-лайнууды Азовско болон Хара да-лайнуудтай холбоон, суднаар ябаха замууды нэлбэн шэнэдхэхын, ба-рихын тула Советскэ Правительство бөлүүлэжэ байһан хүдэлмэри суднаар ябаха Волго-Донской ка-нал түгэсхэн дүүргэхэ байна.

Донецк нүүрһэнэй бассейндэ камска ба сибирскэ модо абаа-шаха караванууд тус канаалаар та-маран гараха. Донецк нүүрһэ тэһэн суднанууд Волга тэһэн ошохо юм. Донской ба кубанска таряалангай шенискэ канаалаар ба Волгоор дамжан ороной централь-на, баруун ба хойто нутагуудта ошохо байна.

Суднаар ябаха Волго-Донской канал ба Цимлянска гидроузел Сталинградска болон Ростовско областнуудай хандалаг газарнууды уялха ба унаар элбэг болго-хо, донской, сальска ба маньчска талануудай үргэн дайды уржэл түгэс гуйн болгохо юм.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилга советскэ арадай шэн зоригто ажалаар ба манай орон дотор коммунизм байгуулха гэгээн энээнэй хэлбэришгүй дүра хүсэлээр бөлүүлэгдэ.

★

В. И. Ленин — Сталин — Суднаар ябаха Волго-Донской канал.

ТАСС-эй фотохроника.

Советскэ Правительство болбол суднаар ябаха Волго-Донской кана-лы ба Цимлянска гидроузелы гидроэлектростанцитайгаарнь 1952 оной хабар ашаглалгада оруулха, тэршэлэн 750 мянган гектар газар уялха ба Дон мурэнэй улан ресурснууды ашаглан 2 миллион гектар газары унаар элбэг болго-но зорилготой уналалгын системэ-нүүдэй барилгы 1951—1956 онууд-та бөлүүлхын тула суднаар ябаха Волго-Донской канал байгуулха урдын болзоры хоёр жэлээр хороо-ро тухайда 1950 оной декабрь соо шийдхэбэри гаргаһан байгаа.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгашад—биднэр суд-наар ябаха Волго-Донской каналы 1952 оной хабарһаа ашаглалгада оруулха тухай манай урда табигда-һан зорилгы нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэдн гэжэ, нүхэр Сталин, Танин өөһэднйгөө уялга соо най-дуулһан байгаабли.

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Суднаар ябаха Волго-Донской ка-нал баригдаа гэжэ Танда элдхэ-хэ золтой байнабли. СССР-эй евро-пейскэ хубин 5 далай унаар ябалгын единэ магистраль болон нэгдүүлхэ сталинска түсбэ дүү-ргэгдэ. Волгын Донтой холбохо гэ-һэн ород арадай олон зуун жэлэй хүсэл болол бөлүүлэгдэ.

Ородой агууехэ хоёр мурэнэй — Волгын ба Доной улан 1952 оной майн 31-нэй 13 час 55 минутта нийлэһэн байха юм. Суднанууд ию-нин 1-дэ, Правительствен тогтоо-һон болзор соо, Волго-Донской ка-налай шлюзэнүүд руу ороһон бай-на.

23,8 миллиард кубометр проектнэ хэмжээтэй Цимлянска тааруулан табигша водохранилищитай байгуула-даа. Цимлянска гидроэлектростан-ци ашаглалгада оруулагдаа, ию-нин 6-да тэрэнэй түрүүшын агре-гидын промысленна ток үгөө.

Донской магистральна канал эхинэйгээ түхээрлэгтэй, Азовско ба Нижне-Донской хубаарилгын каналнуудтай хамтадаа энэ жэлэй хабарһаа хойшо ашаглалгада оруулагдаа. Тинн, Ростовско об-ластин 100 мянган гектар гандуу газары түрүүшын ээл-жэндэ уялха услови хан-гагдаа. Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгада эдб-хитэйгээр хабаадаһан донской ха-сагууд-колхознигууд колхозно по-линуудта уялха уна абаа. Доной улан 100 үлүүтэй километр тала руу урдан, түхэбэ.

Волго-Донской каналай хүдэлмэ-ришэд, инженернууд, техникүүд ба албахаагшад—биднэр бүтээра-дай анхаралаар хүрээлэгдэн яба-жа, большевистскэ партиин, Совет-скэ Правительствын ба нүхэр Сталин, Танай өөринтай эсгэ-ёноной анхарал оролдолгы хэээ бүхэндэ үзэдэг байгаабли. Суднаар ябаха Волго-Донской каналай проектн үндэр болон Танай идеянууд бүхы советскэ арадай зүгһөө үргэнөөр найшаагдан утга-даа. Заводууд болон фабрикану-дэй хүдэлмэришэд, албахаагшад, инженернууд ба техникүүд хүдэл-

мэрэ болзорһоо урид дүүргэлгэ-дэнь Волго-Донской каналай ба-рилгашадта туһалха гэжэ ехэтэ ээлжэндэ уялхын тула: Донской магистральна, Нижне-Донской ба Азовско хубаарилгын 192 километр ута каналнууд, насосо 7 станци баригдаа, газар машинаар уялхын тула тэндэ 22 насос тодхогдоо, ав-томобильна харгын 17 хүүргэ, аада-рай уна зайсуулха 19 провод, 6 дю-кер, уна табиха 63 түхээрлэг бай-гуулагдаа. 19,2 миллион кубометр хэмжээтэй газарай хүдэлмэри хэг-дэһэн ба 43 мянган кубометр хэм-жээтэй бетон шудхагдаһан байха юм.

Советскэ инженернууд барилга дээрэ гидромеханизаци үргэн эхэрэ хэрэглэ. 26 земснарядууд түргэн методээр Цимлянска гидроузелай плотинын 28 миллион шахуу кубо-метр шорой гаргаһан байна.

Коммунизмын агууехэ барилга хадаа дүй дүршэлөө орон доторхи ондоо ехэ барилгануудта үгэхөөр бэлэн байдаг барилгашадай кадр-нууды бэлдэхэ гайхамшаг һу-гуули болоо. Партийна ба партий-набашэ большевиүүд—экскаватор-шигууд ба бетоншигууд, скрепер-шигууд ба крапшад, жолюшол ба гидромеханизаторнууд, хабсарга-шад, арматуршигууд ба забариа-шад—техникческ дээдэ зэргын куль-тура, оройноого шэнэ техникы шадамараар шудалха ба ашаглаха ябадалай үлгэр Жэшээ хэрэглэ.

Гидротехникеск барилгада шэ-нэ техникэ, ажал эмхидхэлгын ба үйлдэбэрин түрүү методууды хэр-эглэһэнэй түлөө барилгын хэдэн олон хүдэлмэрилэгшэд Сталинска шангуудта хүртэһэн байна.

Суднаар ябаха Волго-Донской каналай барилгашадай коллектив Парти ба Правительствын зүгһөө үзүүлэгдэдэг үндэр дээдэ этигэл найдабаряар зоригжон, коммуниз-мын түрүүшын барилгы амжалта-тайгаар дүүргэхын түлөө тэмцэ. Экскаваторшигуудай ба шофернууд-дай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн со-циалистическэ мурсыон ондоо мэр-гэжэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ жэшээ боложо үгөө. Хэдэн мянган барилгашад социалистическэ уял-гануудта болзорһоон урид дүүргэ-хын түлөө мурсыондэ оролсоо.

Олоной социалистическэ мур-сыон, хүдэлмэришэд болон инже-нернуудэй творческо дэбжэлтэ ба шэнэ үүсхэл—элэ лэ барилгы бө-лүүлэгшэ хүсэн болоо. Хүнүүды хаа хаанагүй ажалай баатаршал-гада зоригжуулгаша партийна ба комсомольско организацинууд энэ творческо ажалай түлэһэн болоо.

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Манай Эхэ оройн хүсэ шадалы улам бэхжүүлхэ хэрэгтэ өөһдын-гөө хүсэ, эрдэм шадары ба оло-һон дүй дүршлы саашадаа сүм зориулхабли. Коммунизмын барил-гаша гэгээн нэрээрэгдэһэн ехэ зол хүндэ гэжэ манда байхагүй.

Советскэ арадай ба бүхы про-грессивнэ хүн түрэлтэнэй баяр ба жаргатай тулада олон удаан жэл-нүүдтэ элүүр мэндэ ажаһуухет-най, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Тандаа бүхы зүрхэһөө хүсэнэбли. Коммунизм байгуулха замын хүн түрэлтэндэ аажаа үгтэгшэ манай агууехэ Эхэ орон мандаха болто-гой!

Геррическа советскэ арад, зохёог-шо арад, бүтээн байгуулгаша арад мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Прави-тельство мандаха болтогой!

Коммунистуудай агууехэ парти, манай бүхы илалтанууды зориг-жуулагша ба эмхидхэгшэ, Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Советскэ арадай агууехэ вождь ба багша, коммунизмын сэсэн мэргэн барилгаша, эб найрамдалай түг баригша нүхэр Сталин мандаха болтогой!

Тус бэшг Волгодонстройн ме-ханизаторнуудай—экскаватор-шигуудай, трактористнуудай, крапшад, шофернуудай, мон-тажнигуудай, гидромеханиза-циин, хэлхэ холбоон, улан замай транспортын хүдэлмэри-лэгшэдэй, бетонно, шулуу үй-рүүлэг, забарилгын-механи-ческа ба модо хюрөөдэг за-водуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ба инженерно-техническэ хү-дэлмэрилэгшэдэй болон алба-хаагшад суглаанууд дээрэ үбшэн хэлсэгдэжэ батагда-һан байна.

